

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum mendacium semper opponatur veritati quasi continens falsitatem?

1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

De vitijs oppositis veritati, in quatuor articulos diuisa.

DEinde considerandum est, de vitijs oppositis veritati.

¶ Et primo, de mendacio. Secundo, de simulatione siue hipocrisi. Tertio, de iactantia & opposito vicio.

¶ Circa mendacium queruntur quatuor.

¶ Primo, vtrum mendacium semper opponatur veritati, quasi continens falsitatem?

¶ Secundo, de speciebus mendacij.

¶ Tertio, vtrum mendacium semper sit peccatum?

¶ Quarto, vtrum semper sit peccatum mortale?

ARTIC. I.

Vtrum mendacium semper opponatur veritati?

572

AD primum sic proceditur. Videtur, quod mendacium non semper opponatur veritati. Opposita enim non possunt esse simul. Sed mendacium simul potest esse cum veritate. Qui enim verum loquitur quod falsum esse credit, mentitur, vt August. * dicit in libro contra mendacium. Ergo mendacium non opponitur veritati.

inf. ar. 2. cor. Et 3. d. 83. a. 1

in lib. de mendacio, c. 3. a. me. to. 4.

2 ¶ Præterea, Virtus veritatis non solum consistit in verbis, sed etiam in factis: quia secundum Philosophum in 4 Ethicor. * secundum hanc virtutem aliquis verum dicit & in sermone & in vita. Sed mendacium consistit solum in verbis. Dicitur enim quod mendacium est falsa vocis significatio. Sic ergo videtur quod mendacium non directe opponatur virtuti veritatis.

li. 4. c. 7. paulò a prin. t. 5.

3 ¶ Præterea, Augustinus * dicit in libro contra mendacium, quod culpa mentientis est fallendi cupiditas. Sed hoc non opponitur veritati, sed magis benevolentie, vel iustitie. Ergo mendacium non opponitur veritati.

l. de mendacio, c. 3. a. mend. to. 4.

SED contra est, quod dicit August. * in lib. contra mendacium, Nemo dubiter mentiri cum qui falsum enuntiat causa fallendi. Quapropter enuntiatio falsi cum voluntate ad fallendum prolata, manifestum est

l. de mendacio, c. 4. a. s. t. 4.

¶ P p a est

est mendacium. Sed hoc opponitur veritati. Ergo mendacium veritati opponitur.

RESPONDEO dicendum, quod actus moralis ex duobus speciem sortitur, scilicet ex obiecto, & ex fine. Nam hinc est obiectum voluntatis, quæ est primum mouens in moralibus actibus. Potentia autem à voluntate mora habet suum obiectum, quod est proximum obiectum voluntarij actus: & se habet in actu voluntatis ad finem, sicut materiale & formale, ut ex supradictis patet *. Dicitur est autem †, quod virtus veritatis (& per consequens opposita vitia) in manifestatione consistit, quæ fit per aliqua signa: quæ quidem manifestatio siue enuntiatio est rationis actus conferentis signum ad signatum. Omnis enim representatio consistit in quadam collatione, quæ propriè pertinet ad rationem. Unde etsi bruta animalia aliquid manifestent, non tamen manifestationem intendunt, sed naturali instinctu aliquid agunt, ad quod manifestatio sequitur. In quantum tamen huiusmodi manifestatio siue enuntiatio est actus moralis, oportet quod sit voluntarius, & ex intentione voluntatis dependens. Obiectum autem proprium manifestationis siue enuntiationis est verum vel falsum. Intentio verò voluntatis inordinatæ potest ad duo ferri: quorum vnum est, ut falsum enuntietur: aliud est effectus proprius falsæ enuntiationis, ut scilicet aliquis fallatur. Si ergo ista tria concurrant, scilicet quod falsum sit id quod enuntiat, & quod adsit voluntas falsum enuntiandi, & iterum intentio fallendi: tunc est falsitas materialiter, quia falsum dicitur; & formaliter, propter voluntatem falsum dicendi; & effectiue propter voluntatem falsitatem imprimendi.

Sed tamen ratio mendacij sumitur à formali falsitate, ex hoc scilicet, quod aliquis habet voluntatem falsum enuntiandi. Unde & mendacium nominatur ex eo quod contra mentem dicitur. Et ideo si quis falsum enuntiet, credens id esse verum, est quidem falsum materialiter, sed non formaliter: quia falsitas est

1.2. q. 18
a. 6. et 7
† q. prac.
¶ 1.2. ad
3.

est præter intentionem dicentis. Vnde non habet perfectam rationem mendacij. Id enim quod præter intentionem dicentis est, per accidens est. Vnde non potest esse specifica differentia. Si verò aliquis formaliter falsum dicat, habens voluntatem falsum dicendi; licet sit verum id quod dicitur, in quantum tamen huiusmodi actus est voluntarius, & moralis, habet per se falsitatem, & per accidens veritatem. Vnde ad speciem mendacij pertingit. Quod autem aliquis intendat falsitatem in opinione alterius constituere, fallendo ipsum, non pertinet ad speciem mendacij, sed ad quandam perfectionem ipsius. Sicut & in rebus naturalibus aliquid speciem forisitur, si formam habeat, etiam si desit formæ effectus: sicut patet in graui, quod violenter sursum detinetur, ne descendat secundum exigentiam suæ formæ. Sic ergo patet quod mendacium directè, & formaliter opponitur virtuti veritatis.

Ad primum ergo dicendum, quod vnumquodque magis iudicatur secundum id quod est in eo formaliter, & per se, quam secundum id quod est in eo materialiter, & per accidens. Et ideo magis opponitur veritati, in quantum est virtus moralis, quod aliquis dicat verum, intendens dicere falsum; quam quod dicat falsum, intendens dicere verum.

Ad secundum dicendum, quod sicut August. dicit in secundo de Doctr. Christiana, * voces præcipuum locum tenent inter alia signa. Et ideo cum dicitur quod mendacium est falsa vocis significatio, nomine vocis intelligitur omne signum. Vnde ille qui aliquod falsum nutibus significare intenderet, non esset à mendacio immunis.

*lib. 3. c. 3.
cir. med.
t. 3.*

Ad tertium dicendum, quod cupiditas fallendi pertinet ad perfectionem mendacij, non autem ad speciem ipsius: sicut nec aliquis effectus pertinet ad speciem suæ causæ.

